

TUSSEN

WJD
special

BEELD

Magazine van het
Bisdom Rotterdam

‘WJD: Kom in beweging!’

Bisschop Van den Hende:

*De catechese
van de bisschop*

Interview:

*‘Een echte
pelgrimstocht’*

Bijbel:

*Op weg
met Maria*

Reportage:

*De nacht
op het veld*

3

BISSCHOP

Oproep en uitnodiging

4

WOORD VAN GOD

'Ik probeer net even
dat kwartiertje eerder
op te staan'

6

LAURENTIUS IS VERWONDERD

Mantelmadonna

7

LAURENTIUS LOOPT

4x bijzonder WJD

10

BISSCHOP

Sociale vriendschap

13

TIPS VAN LAURENTIUS

Kijk, luister

14

KIEZEN VOOR DE KERK

Montse den Daas
aan het woord

Daphne van Roosendaal
Hoofdredacteur

De Wereldjongerendagen zijn elke keer weer een bijzondere ervaring voor de deelnemers. Het is een bedevaart waar stap voor stap meer jongeren bij elkaar komen. Plekken, gebeurtenissen en ontmoetingen volgen elkaar in rap tempo op. Pas als je weer thuis bent dringt steeds meer het besef door hoeveel je hebt meegemaakt.

Voor elke deelnemer waren er bijzondere momenten tijdens deze reis. Zoals Remco zegt op pagina 25: "Er zijn herinneringen die we altijd met ons mee zullen dragen. Dat klinkt cliché, maar dat is wel wat er gebeurt als God je aanraakt. En dat heeft Hij gedaan."

De tocht naar Lissabon is een reis op zich. De dagen in Lissabon zijn een tweede etappe, met de tocht naar het veld voor de avondwake en de slotviering met de paus als 'pelgrimage binnen een pelgrimage'.

Wie je ook spreekt, stuk voor stuk geven de WJD'ers aan hoe belangrijk het voor hen is om leeftijdgenoten te ontmoeten die ook geloven. Het geeft ze, naast de gezelligheid, een hoop steun. Bisschop Van den Hende reisde de hele tweeënehalve week mee en was zo samen met de deelgroepleiders tochtgenoot van de jongeren.

Nu na de WJD gaat de reis verder. Op 4 november wordt er door en voor jongeren een landelijke Katholieke Jongerendag georganiseerd. In het bisdom wordt de reis vervolgd met de Tour of Faith van de bisschop en jongeren en met andere activiteiten, zoals 'Kom en zie'. Het programma vindt u op p. 29.

16

LAURENTIUS ZINGT

Be still my soul

18

WJD

'Een echte pelgrimstocht'

20

WJD

De Avond van Barmhartigheid

22

LAURENTIUS LEEST DE BIJBEL

Op weg met Maria

24

WJD

De nacht op het veld

26

VRAAG & ANTWOORD

Slotviering WJD

28

WJD

Paus Franciscus

29

De reis gaat verder!

Editie
september
2023

COLOFON:
Tussenbeide is een uitgave van het bisdom Rotterdam. Het blad verschijnt vier keer per jaar.

Hoofdredacteur:
Daphne van Roosendaal
Redactie: Frits Vermeulen,
Jolanda de Wolf

Redactie, administratie, advertenties:
Koningin Emmaplein 3, 3016 AA Rotterdam
T: 010 - 281 51 71, Fax: 010 - 436 71 90
E: tussenbeide@bisdomrotterdam.nl
I: www.bisdomrotterdam.nl

IBAN: NL30INGB0000464304

Conceptontwikkeling,
grafisch ontwerp en vormgeving:
Dailymilk, Rotterdam

Redactioneel advies conceptontwikkeling:
Bureau Wielenga / Sjoerd Wielenga

Cover: Ramon Mangold

Illustratie Laurentius: Niek van Ooijen

Vormgeving en druk: Halewijn NV, Antwerpen

Abonnementen:
€ 1,50 per jaar voor parochies.

Tussenbeide wordt verspreid via de parochies in het bisdom Rotterdam. Wilt u het blad thuis per post ontvangen? Meld u dan aan voor een persoonlijk abonnement via tussenbeide@bisdomrotterdam.nl. Voor een persoonlijk postabonnement wordt een jaarlijkse gift gevraagd van € 12,50.

Artikelen uit Tussenbeide mogen met bronvermelding vrij worden overgenomen in parochiebladen. Illustraties en foto's mogen alleen worden gebruikt als vooraf toestemming is verleend door de redactie.

Oproep en uitnodiging

+ Johannes van den Hende
Bisschop van Rotterdam

‘Durft u het aan?’

Maria stond op en reisde met spoed. Paus Franciscus koos deze zin uit het evangelie van Lucas (Lucas 1, 39) als thema voor de Wereldjongerendagen (WJD) in Lissabon.

Het was niet uitgekozen om jongeren op te roepen extra veel vliegreuen te maken of om haastig te leven. Dan zou de boodschap van de paus eerder een advertentie zijn uit de toeristenindustrie. Daarmee zou de oproep niet verschillen van de gehaaste wereld waarin we leven.

De paus koos het voorbeeld van Maria als oproep om in geloof te durven leven. Maria werd geroepen om de moeder van Christus te worden. Ze stond op om meteen de vreugde van haar roeping te delen, in woord en daad.

Eigenlijk zijn de oproep en het voorbeeld van Maria voor jong en oud. De blijde boodschap van Christus niet alleen voor jezelf houden maar getuigen van Christus' liefde. In beweging komen en elkaar dienen en uitnodigen om mee te gaan op de weg van het evangelie als leerling van de Heer.

Durft u het (nog) niet aan? Bid dan om de Heilige Geest. Als God je roept dan hoef je het nooit alleen op eigen kracht te doen. ■

‘Ik probeer net even dat kwartiertje eerder op te staan’

Door Daphne van Roosendaal

Beelden: Ramon Mangold

Olaf van Oosterhout (23)

Woont in Bleiswijk

Was mee op de WJD

Welke bijbel heb jij? Ik lees de Nieuwe Bijbelvertaling zo af en toe op mijn kamer, stukjes die uitnodigen tot nadenken, die worden aangeraden op internet of vanuit een leesrooster. Op zolder, ik woon nog bij mijn ouders, heb ik een eigen kapelletje. Daar hou ik stille tijd met de evangelielezing van de zondag, in de Willibordvertaling. Op zolder bid ik ook het brevier, het Getijdengebed.

Het Getijdengebed bestaat voor een groot deel uit psalmen en andere bijbelteksten. Dus op die manier lees ik ook de bijbel. Je zou misschien verwachten dat het door de herhaling wat eentonig wordt, maar dat is juist niet zo. Ik haal er steeds weer nieuwe dingen uit. In de ochtend bid je met de lofzang van Zacharias dat je blij bent dat Jezus mag komen. In de avond bid je het 'Magnificat', de lofzang van Maria, en dank je dat Jezus is gekomen. Een hele mooie tekst vind ik "Sprenkel mij met hysop dat ik rein word, was mij dat ik witter word dan sneeuw" uit psalm 51. Dat laat ook goed zien hoe mooi en dichtertlijk sommige psalmteksten zijn, en zeg nou zelf wat is er nou witter dan sneeuw.

Het brevier is echt een biddende manier van de bijbel lezen en ook als ik de zondagse evangelielezing lees ga ik daar anders voor zitten dan met een kop koffie erbij aan de keukentafel. Die 'stille tijd' met het evangelie van de zondag is begonnen na de WJD in Krakau (2016). Het brevier kwam na een kloosterweekend in de coronaperiode. Ik zat thuis te studeren en dan was het makkelijk om tussendoor het brevier erbij te pakken.

Het leven is nu drukker. Ik probeer daarom 's ochtends net even dat kwartiertje eerder op te staan voor het ochtendgebed. Dat lukt niet altijd en soms bid ik alleen het stukje: "Heer, open mijn lippen en mijn mond zal uw lof verkondigen." Zo sta ik op met de gedachte:

ik mag hier zijn vanwege God en de dingen die ik doe, de mensen die ik ontmoet, dat is allemaal van vanwege mijn Schepper. Het kan wel eens gebeuren dat ik wil uitslapen of 's avonds in een televisieserie verdwaal. Het gebed helpt mij om mijn dag in evenwicht te houden. Het geeft een ritme en ook een bepaalde schoonheid aan de dag.

Ik heb me het brevier eigen moet maken. Het boek is best ingewikkeld bladeren. De app is al veel makkelijker. Maar ook dan gaat het niet vanzelf. Mij hielp het om met de app mee te bidden met Radio Maria. Ik bid hardop, want dan hoor je jezelf. Daardoor heb ik meer het gevoel dat ik met God praat. Voordat ik het gevoel had dat ik echt aan het bidden was met de bijbel, duurde het denk ik wel een jaartje.

Hoe ziet jouw brevier eruit en wat zegt dat over jou?

Ik heb er een hoes voor gekregen, er zitten een paar kettinkjes aan en een paar boekenleggers in als aanvulling op de lintjes. Thuis heb ik er een aantekeningenboekje bij, zodat ik het boek netjes kan houden. We zijn nu op de WJD en ik heb mijn brevier niet mee dus op de foto ziet u mij met het brevier dat ik heb geleend van een meereizende zuster. ■

Maria

Wat: Mantelmadonna
Waar: Basiliek van St. Michael Bordeaux

Op de terugreis van Lissabon naar Nederland kwamen de WJD'ers van de 'vier bisdommen-reis' in Bordeaux (Frankrijk) nog eenmaal samen voor de eucharistieviering. Achterin de basiliek van St. Michael was deze bijzondere afbeelding van Maria te vinden. Het is een afbeelding van een 'Mantelmadonna'. Dit type Mariavorstelling wordt vanaf de 13e eeuw zeer bekend en populair. Het zijn vooral de Cisterciënzers en de Dominicanen geweest die deze verspreiden. De Duitse naam is treffender dan de Nederlandse: 'Schutzmantelmadonna.' Het wil immers een verbeelding zijn van de beschermende mantel van Maria voor alle gelovigen. In feite betreft het een 'Mater Misericordiae'

(Moeder van Barmhartigheid). Maria spreidt haar mantel (of engelen doen dat) over ons uit. Het herinnert aan het aloude gebed/gezang "Sub tuum praesidium": "Onder uw bescherming nemen wij onze toevlucht, Heilige Moeder van God."

Onder de mantel zijn de rangen en standen afgebeeld die de Middeleeuwse samenleving kende. Allen, "todos" zoals paus Franciscus het tijdens de WJD in het Portugees zei, mogen tot Maria gaan en haar bescherming ontvangen. Dit beeld is wat beschadigd. Maria draagt op haar arm het Christuskind, maar daarvan is alleen het onderste gedeelte van zijn gewaad nog zichtbaar. ■

Met dank aan Mgr. Woorts voor de iconografische informatie

4 x bijzonder

Wereld- jongeren- dagen

Door Celine Timmerman

In deze rubriek reizen we door een stad, dorp of regio waarbij we beschrijven hoe de parochie aanwezig én zichtbaar is. Deze keer maken we een uitzondering: we reizen naar de Wereldjongerendagen in Lissabon. Wat maakten de ruim tachtig jongeren uit bisdom Rotterdam mee?

1 Kennismaken en kippenvel

Via een nat Parijs naar lichtprocessie in Lourdes

Op maandagochtend 24 juli staan meer dan tachtig jongeren in Rotterdam te popelen om de bus in te stappen. De laatste knuffels aan de achterblijvers worden gegeven waarna de pelgrims snel instappen om hun thuisbasis voor tweeëneenhalve week te verlaten. Samen met bijna duizend andere Nederlandse jongeren zijn ze onderweg naar de Wereldjongerendagen in Portugal. De Rotterdamse reis gaat via Parijs en Lourdes naar Burgos (Spanje). Via Guarda (het gastbisdom in Portugal) komen we uiteindelijk via Fatima in Lissabon aan. De sfeer in de bus zit er goed in. Er wordt kennis met elkaar gemaakt en gezongen. Pauline (24) uit Zevenhuizen voelt nu al de verbinding die ze vaak thuis mist. “Er is in mijn kerk veel aandacht voor kinderen, maar minder voor jongeren.” Lucas (22) uit Wessem gaat ook mee om de verbondenheid te ervaren met leeftijdsgenoten. “Ik heb nu al veel mensen ontmoet en gesproken.” In een nat Parijs wordt de mis gevierd en doorgereisd naar bedevaartsoord Lourdes. De lichtprocessie met honderden andere pelgrims maakt veel indruk. Camille (23) uit Bergambacht vindt het “heel inspirerend” met zoveel mensen Maria te groeten. “Toen iedereen de kaarsen omhoog hield en Ave Maria zong... kippenvel.”

2 'We voelen ons geadopteerd'

Wandelen van de camino en dansen op festival

De dagen richting Lissabon zijn goed gevuld. De jongeren lopen, samen met de bisschop en deelgropleiders, een stuk van de camino. Het is warm tijdens het lopen van de pelgrimsroute naar Santiago de Compostella, maar het briesje vanaf zee maakt een hoop goed. Eenmaal in het Portugese bisdom Guarda aangekomen, worden de jongeren verwelkomd met een festival en ondergebracht bij gastgezinnen. Broer Kjeld (23) en zijn zus Svinthe (16) uit Noordwijkerhout slapen bij een ouder koppel.

“Het zijn echt een soort opa en oma, we voelen ons geadopteerd. We voelen ons zó welkom. Ze vertellen ons over de geschiedenis van het dorp en we gaan met hen uit eten in een kasteel.” Wanneer we aankomen bij Serra da Estrela, het hoogste punt in Portugal, is er soort mini-WJD. Er zijn optredens van jongeren uit allerlei landen die deelnemen aan de WJD: danseressen uit Colombia in traditionele kledij, de Polen dansen hun traditionele polonaise en de Nederlanders zingen een lied van Acda en Munnik. Met eigen begeleiding op gitaar.

3 WJD nu écht van start

Fatima maakt indruk, net als openingsmis in Lissabon

Onderweg naar Lissabon wordt gestopt bij bedevaartsoord Fatima met de internationale mis op het grote voorplein van de basiliek. Het is een kleurrijk geheel. Vlaggen uit allerlei landen stijgen boven de menigte uit. De Wereldkerk is zichtbaar. Christiaan uit Nootdorp (29): “Dit is het mooiste moment voor mij tot nu toe.” Emma (25) uit Den Haag heeft door de drukte niet genoeg van het heiligdom kunnen genieten. “Ik kom hier zeker nog een keer terug om alles op mijn gemak te bekijken.” Een dag later is het 1 augustus en dat betekent dat de Wereldjongerendagen écht van start gaan. Bij de openingsmis in Lissabon zijn honderdduizenden jongeren. Het WJD-kruis, dat in de loop van de jaren door de hele wereld heeft gereisd, is ook aanwezig. De dagen erna staan in het teken van catechese. Het thema ‘integrale ecologie’ staat centraal bij bisschop Hendriks, ‘sociale vriendschap’ bij bisschop Van den Hende en ‘barmhartigheid’ bij bisschop Mutsaerts. De eerste twee dagen zijn er groeps gesprekken. De derde dag volgt er eucharistische aanbidding met biechtgelegenheid.

4 Het hoogtepunt is daar: de paus

Droom van veel jongeren komt uit

De laatste dagen van deze reis is waar bijna alle jongeren naar hebben uitgekeken: de ontmoeting met paus Franciscus. Niet alleen wordt er uitgekeken naar zijn aankomst, maar ook naar zijn aanwezigheid bij de traditionele zaterdagavondwake in de open lucht. En natuurlijk naar de slotmis de volgende ochtend met de paus. Liefst 1,5 miljoen pelgrims zijn hierbij. Je blijft lopen langs vakken vol slaapmatjes en slaapzakken. Overal zijn beeldschermen geplaatst om toch iets mee te krijgen van wat er op het grote podium gebeurt. “Dit is echt een supermooie

ervaring”, zeggen de tweelingbroers Matthiew (19) en Marcel (19) uit Alphen aan den Rijn. “We hebben veel en lang moeten reizen, maar het is het zeker waard.” François (21) uit Rotterdam: “Mijn hoogtepunt bij de avondwake was toen het Magnificat werd gezongen. Je voelt je als katholieke jongere best wel alleen, nu juist niet. Onbeschrijfelijk.” De drie zijn sinds Parijs samen opgetrokken. François: “We kenden elkaar voor deze reis niet. Onze gesprekken begonnen over voetbal, uiteindelijk zijn daar geloofsvragen en gesprekken met de bisschop uitgekomen.”

SOCIALE VRIENDSCHAP

Door Daphne van Rosendaal

Op donderdag 3 augustus verzorgde bisschop Van den Hende de WJD-catechese voor de ongeveer duizend Nederlandse jongeren in Lissabon. Op verzoek van paus Franciscus ging deze inleiding over sociale vriendschap. De andere catecheses gingen over integrale ecologie (door Mgr. Hendriks van Haarlem-Amsterdam) en barmhartigheid (door Mgr. Mutsaerts van 's-Hertogenbosch).

'Niet alle vriendschap is sociaal'

Een vast onderdeel tijdens Wereldjongerendagen zijn inleidingen (catecheses) door de bisschoppen. Deze worden op drie opeenvolgende dagen gegeven voor alle Nederlandse deelnemers. In Lissabon waren de Nederlanders te gast in de ruimte onder de kerk van São João de Brito. De kerk zelf was in gebruik door Kroatische jongeren die daar hun programma hadden.

Op verzoek van de internationale WJD-organisatie duurde elke inleiding op deze drie dagen niet langer dan een kwartier. Daarna was er gelegenheid voor gesprekken in deelgroepen en plenaire uitwisseling. Na de catechese van bisschop Van den Hende volgde daarom een panelgesprek met enkele jongeren.

MARIA

Het thema van deze WJD was: "Maria stond op en ging met spoed" (Lucas 1, 39). Deze en andere bijbelteksten over Maria vormden de opmaat tot elke catechese. De catechese over sociale vriendschap opende met het evangelie van Johannes (Johannes 2, 1-5), waar Maria bij de bruiloft te Kana zegt: "Doe maar wat Hij u zeggen zal." Bisschop Van den Hende: "Maria geeft hier een belangrijke aanwijzing: 'doe maar wat Hij u zeggen zal'. Dat betekent dat we wat Jezus tegen zijn leerlingen zegt, de woorden die Hij spreekt voor zijn leerlingen en die ook voor ons bedoeld zijn, mogen volgen."

WAT HIJ U ZEGGEN ZAL

"Wat zegt de Heer tegen zijn leerlingen?" vroeg de bisschop. De bisschop besprak drie teksten uit het Johannesevangelie om die vraag te beantwoorden: Johannes 13, 14-15; Johannes 13, 34-35; Johannes 15, 9-14. De eerste tekst beschrijft hoe Jezus de voeten van zijn leerlingen wast en zegt: dit heb Ik gedaan om jullie een voorbeeld te geven en opdat jullie dit ook zullen doen. "De voetwassing is een teken van dienstbaarheid", zei de bisschop. "De voetwassing betekent dat je door je knieën gaat om de nood van je medemens te kunnen lenigen."

In de tweede tekst staat: een nieuw gebod geef Ik jullie, jullie moeten elkaar liefhebben zoals Ik jullie heb liefgehad en hieruit zullen allen kunnen opmaken dat jullie mijn leerlingen zijn als jullie de liefde onder elkaar bewaren. "Als wij naar de Heer luisteren en op weg gaan zoals Hij vraagt, dan is dat op de eerste plaats de liefde bewaren en dan kunnen anderen zien dat wij zijn leerlingen zijn", aldus de bisschop.

In Johannes 15, 9-14 staat: geen grotere liefde kan iemand hebben dan deze, dat hij zijn leven geeft voor zijn vrienden en jullie zijn mijn vrienden als jullie doen wat Ik jullie gebiedt, Ik noem jullie geen dienaars meer maar vrienden, want Ik heb jullie alles meegedeeld wat Ik van mijn Vader heb gehoord. "Wat is dat 'alles'?" vroeg de bisschop.

"Dat is alles wat met de liefde van God te maken heeft. Dat is alles wat met de dienstbaarheid van het koninkrijk van God te maken heeft. Dat is alles waarbij we de Heer kunnen volgen en zo eeuwig leven ontvangen."

VRIENDSCHAP

"Paus Franciscus wil graag dat wij spreken over sociale vriendschap", vervolgde de bisschop. "Dan denk je misschien: sociale vriendschap is een beetje dubbelop, want vriendschappen zijn altijd sociaal. Maar was dat maar zo. Als we spreken over 'vriendjespolitiek' is dat een aantal mensen elkaar de hand boven het hoofd houden, maar toch ten koste van veel anderen. En denk aan mensen die vrienden maken om er zelf beter van te worden, uit eigenbelang. De Duitsers hebben daar zelfs een woord voor: 'Zweckfreundschaft'. Een vriendschap aangaan, omdat je een heimelijk doel hebt dat je daarmee kunt bereiken. Dat is niet de vriendschap die Christus bedoelt. Je hoort mensen ook wel eens zeggen: met sommige vrienden heb je geen vijanden meer nodig, ik hoop dat jullie dat nooit tegen elkaar hoeven te zeggen. Dus niet alle vriendschap is sociaal."

"De sociale vriendschap die de paus benadrukt, heeft een lange traditie in onze Kerk. Het is de vriendschap die je vanuit Christus aan anderen mag laten zien, de vriendschap die je vanuit Christus mag omzetten naar solidariteit voor de mensen die je ontmoet", zei de bisschop. ▶

De gespreksvragen voor de deelgroepen en het panelgesprek met jongeren waren:

- 1** Waar ben jij goed in als het gaat om sociale vriendschap? Kun je je verheugen over waar anderen goed in zijn?
- 2** Sociale vriendschap vanuit je verbondenheid met Christus vraagt om gebed. Maak je er werk van om (dagelijks) te bidden?
- 3** Jezus zegt tegen zijn leerlingen: “jullie zijn geen dienaren meer maar vrienden” (Johannes 15, 15). Wat betekent de vriendschap van Christus voor jou?

Bekijk de inleiding van de bisschop op katholiekleven.nl:

Of download en lees de tekst van de catechese:

“Het was paus Benedictus XVI die zei: je bent heel gauw elkaars buren en met internet kun je overal kijken waar overstromingen zijn, waar honger is en waar mensen op de vlucht zijn. Maar als je elkaars buren bent, ben je nog niet automatisch elkaars broeders en zusters. Daar is een sociale vriendschap voor nodig.”

PAUSEN EN DE SOCIALE LEER

De bisschop schetste de geschiedenis van de sociale leer van de Kerk aan de hand van pausen sinds Leo XIII en diens grote encycliciek ‘*Rerum Novarum*’ (1891). Bisschop Van den Hende: “In die encycliciek schrijft Leo XIII dat de menselijke waardigheid een geschenk van God is voor ieder mens en dat die waardigheid moet worden gediend. En dat de rijken en de groten der aarde de kleinen en de kwetsbaren moeten helpen om die waardigheid ook te kunnen beleven.”

Na hem hebben verschillende pausen de sociale leer van de Kerk verder uitgewerkt. Leo XIII (1878 - 1903) sprak over vriendschap. Pius XI (1922 - 1939)

over sociale liefde. Paulus VI (1963 - 1978) over een beschaving van liefde. Johannes Paulus II (1978 - 2005) over liefde en waarheid. Benedictus XVI (2005 - 2013) over van buren naar broeders en zusters. En paus Franciscus (2013) over dialoog en vriendschap als broeders en zusters.

DIENSTBAAR EN VERANTWOORDELIJK

“Sociale vriendschap heeft dus te maken met dienstbaarheid en verantwoordelijkheid voor de samenleving en voor je medemens vanuit je geloof, vanuit je vriendschap met Christus”, zei de bisschop. Voor het gesprek in de deelgroepen gaf hij drie vragen mee, waarover na de catechese ook in een panelgesprek plenair werd gesproken door de bisschop en deelnemers.

“Waar ben je zelf goed in en kun je anderen, die dingen goed kunnen, zien als je bondgenoten op de weg van de sociale vriendschap”, vroeg de bisschop. En voor sociale vriendschap is ook gebed nodig: “Alleen vanuit Christus kan die sociale vriendschap de lange adem hebben die God vraagt en daar is gebed voor nodig.” ■

Kijk – Luister

Tijdens de WJD maakte het bisdom Rotterdam podcasts met jongeren. Katholiekleven.nl maakte video's. Bisschop Van den Hende koos telkens een 'foto van de dag' die hij toelichtte op de bisdomwebsite.

1 ▪ Maandag 24 juli

Busreis naar Parijs (450 km, 7 uur), eucharistieviering Saint-Pierre de Montmartre kerk, busreis naar Lourdes (840 km, 11 uur), overnachting in bus.

2 ▪ Dinsdag 25 juli

Sacramentsprocessie in Lourdes, lichtprocessie, overnachting in hotel.

Camille (23) vertelt in de podcast hoe hij Lourdes beleeft, met de lichtprocessie als mooiste moment.

3 ▪ Woensdag 26 juli

Eucharistieviering aan de Grot, busreis naar San Sebastian (200 km, 3 uur), wandeling camino, busreis naar Burgos (220 km, 3 uur), slaaplocatie in een school.

In de podcast vertelt Carolien (17) na de wandeling over de camino hoe ze door de WJD dichter bij God probeert te komen.

4 ▪ Donderdag 27 juli

Eucharistieviering in de H. Maria kathedraal van Burgos, bezoek kathedraal, Avond van Barmhartigheid in parochiekerk H. Lesmes Abad.

5 ▪ Vrijdag 28 juli

Eucharistieviering in parochiekerk, busreis naar Covilhã (445 km, 6 uur), festival in Tortosendo, overnachting in gastgezinnen in Belmonte, Ferro en Peraboa.

6 ▪ Zaterdag 29 juli

Days in the Diocese, eucharistieviering in parochiekerk Colmeal da Torre. In de podcast vertellen broer en zus Kjeld (23) en Svinthe (16) over hun gastgezin, de mooie ontmoetingen en wat er op de WJD gebeurt.

7 ▪ Zondag 30 juli

Eucharistieviering in dorpen/parochies, festival op de Serra da Estrela ('Ster-gebergte'), de hoogste berg op het Portugese vasteland. Rayvano (22) en Wydianne (18) vertellen in de podcast over het festival, de eerste WJD-week en de stroopwafels die ze voor hun gastgezin hebben meegenomen.

8 ▪ Maandag 31 juli

Busreis naar Fatima (200 km, 3 uur), internationale eucharistieviering Fatima, busreis naar Lissabon (128 km, 2 uur), slaaplocatie is een school. In een video vertelt bisschop Van den Hende het verhaal van Fatima

9 ▪ Dinsdag 1 augustus

Jongerenfestival in de stad, bezoek van bisschoppen en jongeren aan Nederlandse ambassadeur, openingsmis. In de podcast vertelt Anna (17) over de openingsmis en over iets moois tijdens het jongerenfestival: de rozenkrans die ze kreeg.

10 ▪ Woensdag 2 augustus

Rise up programma met Mgr. Hendriks over integrale ecologie in parochiezaal kerk H. Johannes van Brito, jongerenfestival in de stad.

11 ▪ Donderdag 3 augustus

Rise up programma met Mgr. Van den Hende over sociale vriendschap, welkomceremonie paus Franciscus.

12 ▪ Vrijdag 4 augustus

Rise up programma met Mgr. Mutsaerts over barmhartigheid, aanbidding en biechtgelegenheid, jongerenfestival in de stad.

13 ▪ Zaterdag 5 augustus

Jongerenfestival in de stad, tocht naar het veld, avondwake met paus Franciscus, overnachting op het veld.

14 ▪ Zondag 6 augustus

Slotviering op het veld, terug naar de slaaplocatie. In de podcast vertellen François (21), Matthiew (19) en Marcel (19) die vrienden zijn geworden tijdens deze WJD over de wake op het veld en de slotviering met paus Franciscus.

15 ▪ Maandag 7 augustus

Busreis naar Caleruega (700 km, 9 uur), eucharistieviering in kloosterkapel dominicaans klooster, overnachting in klooster.

16 ▪ Dinsdag 8 augustus

Busreis naar Bordeaux (540 km, 6 uur), eucharistieviering in basiliek H. Michael, busreis naar Rotterdam (1.050 km, 14 uur), overnachting in bus.

17 ▪ Woensdag 9 augustus

Aankomst in Rotterdam.

Bekijk de foto's van de dag

Luister de podcasts via de playlist

Bekijk de video's via de playlist

Kiezen voor **DE KERK**

Door Celine Timmerman

Waarom kiezen mensen op latere leeftijd voor de Katholieke Kerk? In Kiezen voor de Kerk vragen we het aan recent verwelkomde kerktroetreders. Deze keer Montse den Daas (18).

Montse den Daas:

‘De eerste keer ontvangen van de communie was één van de mooiste dagen uit mijn leven’

Hoe ben je met het geloof in aanraking gekomen?

“Toen ik baby was, hebben mijn ouders mij laten dopen. Voor de opa en oma aan mijn moeders kant was dat vooral heel belangrijk. Ze zijn Spaans en hadden hun hele huis vol staan met beelden. De laatste jaren werd de band met mijn oma steeds sterker. Tijdens corona was ik erg zoekende; ik had op een katholieke basisschool gezeten maar nooit mijn Eerste Heilige Communie of mijn Heilig Vormsel gedaan. In oude dagboeken las ik dat ik vroeger teksten en gedichtjes over God schreef. Ik ging door corona vaker naar de kerk in mijn dorp De Zilk, alhoewel ik niemand kende. Ik wilde uitzoeken wat voor mij belangrijk was.”

En wat was dat?

“Ik zag dat mensen elke week de communie ontvingen. Er kwam een sterk verlangen om dat ook te willen. Ik wilde deel uitmaken van de groep. Uiteindelijk ben ik, en dat vond ik heel eng, op de pastoor afgestapt om aan te geven dat ik mijn vormsel wilde doen. Die koppelde mij aan de diaken om mij te begeleiden. Vlak voor mijn vormsel met Pasen overleed mijn oma, ik kreeg haar missaal. Ik zag door haar leeslintjes dat ze bij Aswoensdag was gebleven. Het sterkte mij dat het geloof tot op het einde van haar leven voor haar zo'n anker was.”

Wat raakt je zo in het katholieke geloof?

“Dat het relationeel is. Je bouwt een band met Jezus op, Hij nodigt ons uit om te kiezen. Of je elke week naar de kerk gaat. Of je elke dag een deel opoffert voor gebed. Of je er veel of weinig mee bezig bent. Zoals Hij zijn leven gaf voor ons, mogen wij zo iets teruggeven. Zo iets vind ik nergens anders. Daarnaast werd ik erg geraakt door de eerste keer het mogen ontvangen van de communie. Dat vond ik zó bijzonder, dat ik Jezus mocht ontvangen. Dat was echt één van de mooiste dagen uit mijn leven.”

Ben je door je geloof veranderd?

“Ja. Als je echt begint te leven voor Christus, dan verander je sowieso. Je gaat anders nadenken, je

gaat mensen anders zien, er verandert echt veel. Je wordt je bewust dat elk mens door God gecreëerd is, en dat je er zelf ook mag zijn.”

Hoe reageerde je omgeving op je bekering?

“Ik ben de enige belijdende katholiek in mijn gezin. Voor mijn ouders en jongere zusje ben ik wel veranderd. Ze merken dat ik het heel serieus neem. Dit duurt nu al zo lang dat ze zien dat het belangrijk voor me is en niet weggaat. Ik wil hier echt voor gaan. Voor vrienden, veelal niet gelovig, is het ook een verandering. Maar ze weten hoe belangrijk het voor me is, een heleboel van hen waren bij mijn vormsel. Daar ben ik erg dankbaar voor.”

Wat heeft het katholicisme tot nu toe toegevoegd aan je leven?

“Het heeft mijn hele manier van leven veranderd. Mijn hele blik op de mens is veranderd, over hoe je met anderen omgaat. Ik ben minder egoïstisch. Ik probeer aardiger te zijn, vaker mensen te helpen. En ik heb meer rust nu ik meer vertrouw op God. Als ik ergens even niet uitkom, leg ik het bij Hem neer.”

Zijn er voor jou lastige dingen of thema's in het katholieke geloof?

“Ik vind het niet makkelijk om elke dag voor Hem te kiezen, maar God laat me niet in de steek. Ik weet nu dat als je een keer faalt, je altijd weer bij Hem terug mag komen en het opnieuw mag proberen. Dat is het mooie van ons geloof: je krijgt een nieuwe kans.” ■

BE STILL MY SOUL

Door Jolanda Konings

De bisdommen Utrecht, Rotterdam, Breda en Roermond reisden samen naar de WJD in Lissabon. Onder de deelnemers bevond zich het jongerenkoor Young Raamsdonkveer (bisdom Breda). Het koor zong in Lissabon in Nederlandse vieringen. Voor bariton Marijn Benschop was het de eerste keer dat hij meeging naar de WJD.

Marijn deelt graag zijn ervaringen: “Deze reis is een enorm intense belevenis. In Lissabon was ik al eerder geweest, maar dit is natuurlijk wel even iets anders. Er zijn hier zo’n 1,5 miljoen jongeren. Dat is echt vermoeiend en een enorme logistieke uitdaging voor de stad, maar de sfeer is fantastisch. Er is enthousiasme, iedereen spreekt elkaar makkelijk aan, er ontstaan echte gesprekken en soms zelfs nieuwe vriendschappen. Het is fijn om met het koor samen te kunnen zingen en op elkaar te kunnen steunen. Voor mij is het bijzonder om te zingen in de Nederlandse missen, waar honderden jongeren aanwezig zijn.”

GEDRAGEN

Van de koorliederen die Young Raamsdonkveer deze dagen liet klinken, maakte ‘Be still my soul’ het meeste indruk op Marijn. De hymne heeft een serene karakter. De vier stemmen (sopraan, alt, tenor en bas) gaan het hele lied volkomen gelijk op. De afwisseling van de verschillende akkoorden verloopt rustig en kent geen grote spanningsopbouw. Dit alles zorgt voor een kalm geheel waarin de tekst goed te volgen is. Het serene karakter van de muziek is in lijn met de tekst, waaruit spreekt dat elk mens zich gedragen mag weten door de Heer.

BIJZONDERE ERVARING

“Door mijn ervaring van het zingen tijdens de WJD ben ik, om meer inzicht te krijgen, begonnen met zelf het Nieuwe Testament te lezen. Want wanneer ik me voorbereid op het zingen van liederen, zeker als ik een solostuk voorbereid, wat ik heel gaaf vind om te doen, verdiep ik me in de tekst. Dan kan ik de emotie van de tekst tijdens het zingen goed overbrengen.”

“Ook leer ik hier door gesprekken, bijvoorbeeld tijdens de catechesemomenten. Wat mij aanspreekt is dat dat hier gebeurt met een community. Ik leer over verbroedering, liefde en vertrouwen en over niet-oordelen en dat in deze tijd waarin een oordeel snel geveld lijkt, zeker met het internet. Er was op de WJD veel vriendelijkheid en behulpzaamheid. Deze community van luisteren en uitwisseling heeft deze WJD voor mij heel bijzonder gemaakt.” ■

Beeld: Ramon Mangold

Scan de QR-code en luister het lied online:

Be still, my soul: the Lord is on your side. Bear patient - ly the
cross of grief or pain; leave to your God to or - der and pro - vide;_
in e - v'ry change God faith-ful will re - main. Be still, my soul: your
best, your heav'n-ly friend_ through thor-ny ways leads to a joy-ful end.

t. K. A. von Schlegel - 1752
naar psalm 47, 10
vert. J. Borthwick - 1855
muz. J. Sibelius - 1899
(uit 'Finlandia')

WJD – ‘Een echte pelgrimstocht’

Door Daphne van Rosendaal

Diaken Iwan Osseweijer coördineerde de Rotterdamse WJD-reis binnen de ‘vier bisdommen-reis’ (aartsbisdom Utrecht, bisdom Breda, bisdom Roermond, bisdom Rotterdam). We spraken hem op de terugreis naar Rotterdam.

Hoe kijk jij terug op deze WJD?

Als je aan een reis begint, weet je niet wat er allemaal gaat gebeuren. Op papier is alles perfect geregeld op een paar losse eindjes na. Maar je weet ook: er gebeuren altijd onverwachte dingen. Als ik nu terugkijk op de reis is er veel gebeurd. Die tweeënhalf week lijken wel een maand. Het was een echte pelgrimstocht. We hebben zoveel indrukken opgedaan, zoveel gedaan en zoveel gesprekken gevoerd.

Als ik iets moet noemen dat eruit springt, is dat niet zozeer een activiteit als wel de ‘chemie’ van de groep. Bijvoorbeeld vriendschappen die zijn gesloten. En iedere keer als er iets was, als er iets anders ging dan we hadden gehoopt of gedacht, werd er niet geklaagd maar stond er iemand op om te helpen en was de reactie: we maken er het beste van. Dat vind ik heel bijzonder. Zo had een bus op de eerste avond toen we Parijs verlieten pech. Maar dat

werd opgelost. Er stonden een paar mensen op om te helpen, iedereen bleef rustig, mensen uit de buurt hielpen mee en iedereen wachtte geduldig in de bus, die toch steeds warmer werd omdat hij stil stond en de airco uit was. Het was een wonderlijke nacht die ook een belangrijke start is geweest, in ieder geval van de groep in deze bus. Het was een pittige reis, waar mensen echt wel beproefd werden op hun kunnen en op hun

uithoudingsvermogen. Zeker de laatste dagen in Lissabon liepen mensen tegen hun grenzen aan. Maar dan waren er altijd weer anderen die ze erdoorheen hielpen.

Hoe was het voor de deelgropleiders?

De deelgropleiders hebben goede gesprekken gehad met de jongeren vertelden ze me. Het was een diverse groep: twee priesterstudenten, een echtpaar, twee diakens, een pastoraal werker, twee zusters en een priester-religieus en ook de bisschop was beschikbaar voor vragen en gesprek. Vanuit de andere bisdommen waren priesters mee en vanuit ons bisdom een arts. Het was een goed team, deelnemers konden bij verschillende mensen terecht en je kon naar elkaar doorverwijzen als een andere groepsleider een vraag beter kon beantwoorden.

Ze hebben veel praktische en inhoudelijke vragen over de Kerk en het geloof gekregen. Soms zat het in hele simpele dingen. Ik legde telkens als we weer verder reisden het missaal bovenin de bus. Dat viel een keer naar beneden. Een van de jongens pakte het op en begon erin te lezen. Na twee uur zei hij tegen mij: wat een interessant boek, er staan allerlei dingen in, die vragen die ik heb beantwoord. Dan denk ik: zoiets simpels als een missaal dat per ongeluk naar beneden valt, geeft deze jongen ineens meer kennis en spirituele bagage. Het zijn natuurlijk ook hele mooie teksten, waarin allerlei onderwerpen langskomen in het licht van het geloof, zoals relaties, noden in de wereld, vrede en gerechtigheid.

Hoe speelde het Maria-thema een rol in deze WJD?

Belangrijk in "Maria stond op en ging met spoed" (Lucas 1, 39) is wat de paus ons daarom ook heeft aangereikt: dat we vervuld

worden van Gods Geest, zoals Maria overschaduwd wordt door de Geest en moeder wordt van de Zoon van God. Dat we vervuld worden van de Geest, dat we ons hart openstellen en in beweging komen. Dat is niet nieuw als WJD-boodschap. In Krakau in 2016 zei de paus tegen de jongeren: 'don't be a couch potato'. Hang niet als een zak aardappelen op de bank, maar kom in beweging.

Dat hebben we onderweg redelijk kunnen oefenen, maar is thuis toch moeilijker om vol te houden als we wat bang of schuchter zijn of in beslag worden genomen door de waan van de dag. Maar het is wat Maria ons laat zien: vervuld raken van de Geest, op weg gaan en dienen.

Het is wat ons gevraagd wordt in het leven van alledag, ook in onze parochie. Ik weet, het is best lastig om als jongere in je parochie in beweging te komen, want er zijn niet zoveel jongeren met wie je dat samen kunt doen. Je moet uitvogelen hoe jij dat kunt doen en daarom zijn er ook de Tour of Faith-bijeenkomsten waar je jongeren uit andere parochies ontmoet rond de

bisschop om het geloof te vieren en samen op te trekken.

Dus de reis gaat verder?

Eenmaal thuis ga je de reis verwerken: Wat heb ik eigenlijk meegemaakt? Waar ben ik allemaal geweest? Wat heeft dat met mij gedaan? Wat ga ik daar nu mee doen? Want het is natuurlijk heel mooi als je in een groep bent die zo samen het geloof deelt, maar dat is minder vanzelfsprekend in ons Nederlandse klimaat. Lukt het dan ook om trouw naar de mis te gaan? Om gefocust te zijn op je geloof? Durf je dan ook te bidden als je met je vrienden ergens gaat eten? En wil je inderdaad nog die theologiestudie gaan doen of datgene wat je je tijdens de WJD hebt voorgenomen?

De Kerk bruist tijdens de WJD en wat zou het mooi zijn als we dat thuis volhouden en voortzetten. Jongeren zijn niet alleen de toekomst van de Kerk, maar ook het heden en onderdeel van de Kerk. Ze kunnen hun steentje bijdragen. En niet zozeer omdat er mensen nodig zijn om de klus te klaren, maar omdat de Kerk een levend organisme is, waar iedereen zijn of haar steentje bijdraagt. ■

De deelgropleiders van de WJD-reis van het bisdom.

De Avond van **BARMHARTIGHEID**

Door Daphne van Roosendaal

Een Avond van Barmhartigheid is een vast onderdeel van de WJD. Veel deelnemers kijken ernaar uit. Op dag vier van de reis naar Lissabon was er binnen de 'vier bisdommen-reis' een Avond van Barmhartigheid in Burgos (Spanje), in de kerk van de H. Lesmes Abad.

'Ik weet zeker dat Jezus deze avond iets doet'

Lisette en Shanty.

Tijdens de WJD vertellen Shanty (29) en Lisette (17) hoe zij de Avond van Barmhartigheid ervaren en het sacrament van boete en verzoening. “Op een Avond van Barmhartigheid is er gelegenheid voor de biecht”, vertelt Lisette. “Daarin kun je jezelf openstellen voor je tekortkomingen en dingen die je fout hebt gedaan en proberen verder te gaan. Ik probeer elke maand te biechten. Het is voor mij altijd moeilijk: Wat heb ik gedaan? Wat was goed? Wat was slecht? Maar ik denk dat het wel goed is, omdat ik zo kan proberen om mezelf te verbeteren en te ontwikkelen als christen. Ik schrijf altijd op wat ik verkeerd heb gedaan. Zo kan ik kijken of ik de hele tijd in dezelfde zonde verval en of ik mezelf verbeter of niet.”

OPNIEUW BEGINNEN

Shanty: “Ik doe eigenlijk het tegenovergestelde van jou, Lisette. Ik schrijf het op en daarna verbrand ik het, als teken dat ik weer met een schone lei kan beginnen, een nieuwe stap zet en een nieuwe start maak.” Lisette: “Ik vind het juist moeilijker om het daarna los te laten, omdat ik over mezelf ga piekeren: doe ik het wel beter, of niet? Daar zit ik altijd nog wel een dag of twee mee, maar daarna lost het langzamerhand op.”

“Ik vind de biecht vaak erg confronterend. Je vertelt aan iemand anders wat je verkeerd hebt gedaan en op welke manier”, zegt Lisette. “Ik vind dat soms best moeilijk, maar ik heb wel geleerd dat het goed is om te doen.” Voorafgaand aan de avond weet Shanty nog niet precies wat de avond haar gaat brengen: “Na de biecht kan het een dubbel gevoel zijn. Het kan zijn dat het oplucht, maar het kan ook zijn dat wat ik mee heb getild naar de WJD en wat ik wil loslaten toch een beetje vast gaat zitten. Maar ik denk dat het na deze avond wel een luchtiger gevoel is. Dat die steen weg is en ik weer kan beginnen met een schone lei.”

EEN BELANGRIJKE AVOND

Zuster Nadiya van de blauwe zusters is met een medezuster deelgropleider deze WJD. “De Avond van Barmhartigheid is een kans om Christus op een dieper niveau te ontmoeten”, vertelt ze. “Jongeren maken veel mee tijdens de reis, er worden veel vriendschappen gevormd, ze groeien samen in het gevoel dat ze niet alleen zijn in de Kerk. Dat is allemaal belangrijk. Maar de grootste vreugde van de WJD is dat zij Jezus ontmoeten. Daarom is het belangrijk om deze avond

met stilte en eucharistische aanbidding aan te bieden. Ze zijn dan even niet bezig zijn met andere dingen.”

MET EEN LICHT HART

“Jezus is werkelijk aanwezig in de eucharistie, zodat Hij tot de jongeren kan spreken. Hij kan hun verlangens beantwoorden. Hij kan hun vragen beantwoorden. Natuurlijk gebeurt dat niet altijd precies op deze avond, maar ook dan is het een begin. De aanbidding is een aanraking door God die mens is geworden, die bij ons wil zijn. En wij geven de jongeren met de Avond van Barmhartigheid een kans om bij Hem te zijn, de levende Heer, en Hem te leren kennen als beste vriend.”

“Omdat er deze avond op een heel toegankelijke manier gelegenheid is om het sacrament van boete en verzoening te ontvangen, kunnen de jongeren daar makkelijker gebruik van maken. Door de biecht kunnen ze vrij worden van hun zonden, de last die drukt op hun schouders. Ze kunnen dan met een licht hart naar Jezus gaan, zijn liefde op een dieper niveau aanvaarden en ook een dieper antwoord geven. Want is er dan niks tussen hen en Jezus. Ik ken verschillende verhalen van mensen voor wie de Avond van Barmhartigheid tijdens een WJD een van de belangrijkste momenten was op hun reis. Dus ik weet zeker dat Jezus ook deze avond iets doet. Wat precies weet ik niet, maar Hij spreekt tot ieders hart persoonlijk.”

Shanty en Lisette zijn na afloop heel blij met deze avond. “Het was even tot mezelf komen en de uitnodiging van God krijgen om te biechten en om vergeving vragen”, zegt Shanty. Lisette: “Ik vond het belangrijk om te kijken hoe ik verder zou gaan en ik heb na afloop ook nog om raad gevraagd aan de priester waar ik mee had gesproken. Dat was heel erg fijn. Ik vond het allemaal heel indrukwekkend. Zoals ik vooraf zei was ik inderdaad wel weer wat aan het piekeren, maar omdat ik daarna ook nog wat kon zeggen hielp dat wel heel erg. Daardoor voelde het echt alsof ik alles had gezegd.” ■

Bekijk de video:
Avond van Barmhartigheid in Burgos

Op weg met Maria

Het Tweede Vaticaans Concilie (1962-1965) beschouwt het Woord van God als een schatkamer die we als gelovige mensen telkens opnieuw moeten openen.

Door diaken Vincent de Haas (Katholieke Bijbelstichting KBS)

Een detail uit het evangelie schudt ons wakker dankzij de Wereldjongerendagen. Het gaat om de zin uit het Lucasevangelie: Maria stond op en haastte zich met spoed naar haar nicht Elisabeth. Deze zin staat onmiddellijk na het bezoek van de aartsengel Gabriël aan Maria. In die passage is het bijzondere nieuwe dat via Maria Gods Woord mens zal worden. Maria is dus uitverkoren, geroepen en gezegend. Dat beseft ze pas na enige aarzeling. En ze zegt het wereldberoemde “ja”.

Vervolgens leidt dat “ja” tot actie. Maria gaat niet in een hoekje zitten. Ze staat op. Dit werkwoord staat er in het Grieks en in het Latijn, maar in de Nederlandse vertaling is het verdwenen en staat er: “Maria reisde met spoed.” Opstaan heeft echter de klank van de verrijzenis en van nieuw leven. Er ontstaat ook nieuw leven in haar, en wel op een dubbele wijze. Ze wordt de moeder van Jezus. Ze gaat zelf ook een nieuw leven leiden, als antwoord op haar roeping.

GOED DOEN

En wij mogen met haar mee. Het eerste wat ze na haar ja-woord doet, is naar haar nicht toesnellen om te gaan helpen. Wie zich door God geroepen weet, gaat werk maken van haar geloof. Maria doet een goed werk om zo aan de wereld te tonen in wie ze gelooft en wat de consequenties van haar

geloof zijn: goed doen, bouwen aan een netwerk van goddelijke liefde. In het evangelie horen we niet zoveel over haasten, wel over aarzelen, weerstand, kleingelovigheid. Maar Maria haastte zich met spoed naar haar nicht. Ze aarzelt geen moment meer. En zo wordt ze een voorbeeld voor de lezer en de luisteraar van het evangelie. Deze haast toont de grote inzet van Maria. Ze wil graag meewerken aan het werk dat God in haar (en in ons) is begonnen.

ONZE WEG

Maria is de eerste leerling van haar Zoon. Maar ze is ook de eerste die het evangelie waarmaakt door haar goede daden. Zo gaat Maria ons dus voor op de weg die het evangelie is. De weg van het evangelie duurt ons hele leven. Daarin kan zich van alles voordoen: opstaan, haasten, vallen, verlamd zijn, ziek zijn, zonde begaan, vergeving ervaren, genezen worden vooral in de ziel, met klein en groot geloof leven.

Deze weg gaan we met Maria. Maar de weg gaat ook met ons. Een roeping verzin je niet. Een roeping ontvang je, als genade en door de onderscheidende liefde binnen te laten wordt je roeping uitgezuiverd. Met Maria aan onze zijde mogen we opstaan en ons haasten om goede werken te doen, elke dag opnieuw. Christus geeft zich aan ons. Wij mogen dankzij Hem leven. Moge Maria onze voorspraak zijn. ■

38 Nu zei Maria: “Zie de dienstmaagd des Heren; mij geschiede naar uw woord.” En de engel ging van haar heen. **39** In die dagen reisde Maria met spoed naar het bergland, naar een stad in Judea. **40** Zij ging het huis van Zacharias binnen en groette Elisabet. **41** Zodra Elisabet de groet van Maria hoorde, sprong het kind op in haar schoot; Elisabet werd vervuld met de heilige Geest **42** en riep met luide stem uit: “Gij zijt gezegend onder de vrouwen en gezegend is de vrucht van uw schoot. **43** Waaraan heb ik het te danken, dat de moeder van mijn Heer naar mij toe komt? **44** Zie, zodra de klank van uw groet mijn oor bereikte, sprong het kind van vreugde op in mijn schoot. **45** Zalig zij die gelooft heeft, dat tot vervulling zal komen wat haar vanwege de Heer gezegd is.”

Lucas 1, 38-45
Rkbijbel.nl

DE NACHT OP HET VELD

Door Johnny Tran

Op zaterdag 5 augustus trokken 1,5 miljoen jongeren naar het grote veld ('Parque Tejo') voor de avondwake, de overnachting op het veld en de slotmis met paus Franciscus op zondag 6 augustus.

Johnny Tran, pastoraal werker in de parochie H. Theresia van Ávila, sprak tijdens de tocht met Remco van Horik (25 jaar) uit Gorinchem en Carolien Blaas (17 jaar) uit Den Haag.

11.30 uur: vertrek naar het veld

Johnny: Wat verwachten jullie van het veld?

Remco: Ik verwacht heel veel drukte, maar tegelijkertijd heel veel saamhorigheid en gemeenschapsgevoel. Mensen die daar allemaal samenkomen uit de verste uithoeken van de wereld die God samen heeft gebracht.

Carolien: Ik denk dat het voor velen ook wel even moeilijk gaat zijn, omdat het 1,5 uur lopen is. Dat is niet zomaar iets

met deze drukte. Ik verwacht hetzelfde als andere dagen: een enorme drukte, maar superveel gezelligheid en een hele mooie ervaring.

18.15 uur: op het veld

Johnny: Hoe was de tocht hier naartoe?

Carolien: Het was tamelijk zwaar. Er zijn ook wel wat moeilijkheden hier en daar voorgekomen, maar daar zijn we allemaal overheen gekomen. Ik ben positief

gebleven, heb zoveel mogelijk energie bewaard en geprobeerd iedereen op te peppen. Hier op het veld is het geweldig. Ik heb nog nooit zoveel mensen bij elkaar gezien. Nu moeten we een plekje zoeken voor de nacht. Het is heel druk, dus dat wordt even een uitdaging.

22.30 uur: avond

Johnny: Hoe was de avondwake met de paus?

Carolien: We zijn al twee weken op reis en dit is eigenlijk het moment waar we allemaal op hebben gewacht. Ik heb het nog niet echt goed kunnen verwerken. Het is een prachtige ervaring. Het is erg rumoerig, omdat er veel mensen zijn, maar tijdens de aanbidding was het helemaal stil, rustig en vredevol. Ik kan nog niet zo goed beseffen dat ik hier ben. We zagen de paus op het grote scherm. Indrukwekkend dat hij hier zo dichtbij is. Gelukkig heb ik hem ook echt van dichtbij kunnen zien. Ik zag hem toen ik toevallig in de supermarkt stond en hij voorbij reed.

08.00 uur: ochtend

Johnny: Hoe werd je wakker en wat verwacht je van de mis?

Carolien: Ik werd wakker van de muziek op het veld en heb een goede nachtrust gehad. Het was best comfortabel op mijn luchtbedje. Ik heb veel zin in de eucharistieviering met de paus. De paus is een rolmodel voor katholieken en om hem dan zo dichtbij te zien en om van hem de zegen te ontvangen, is echt heel bijzonder.

11.00 uur: slotviering

Johnny: We staan op het punt van het vertrekken. Hoe vond jij het?

Carolien: We spreken niet dezelfde taal en hebben cultuurverschillen, maar we zijn hier bij elkaar gekomen voor hetzelfde doel: om deze viering met zijn allen mee te maken. De viering zelf was helaas heel ver weg. Je kon die alleen via een groot scherm volgen. Dat was wel een kleine teleurstelling. We gaan nu weer terug. Het wordt nog even een uitdaging wat we gaan doen, omdat we pas om 18.00 uur de slaaplocatie in mogen. Dus dat wordt slepen met al onze bagage.

De hele WJD was een enorm avontuur. Ik heb het gevoel dat ik het doel waarvoor ik hier naartoe ben gekomen, heb bereikt. Dat is dichterbij God komen. Ik ben oprecht religieuzer geworden door deze reis en heb goede vrienden gemaakt. Daar ben ik God dankbaar voor.

Ik heb veel nieuwe mensen leren kennen en met ze kunnen praten over het geloof.

15.00 uur: bij een tankstation (maandag 7 augustus)

Johnny: We zijn elkaar onderweg kwijtgeraakt en dus spreken we elkaar nu. Hoe was jouw tocht naar het veld?

Remco: We waren eerst verkeerd gelopen en moesten we een heel stuk teruglopen, waardoor we pas rond 20.30 uur aankwamen. Toen was er geen plek meer op het veld. We hebben de nacht op het asfalt geslapen. Dat was ook een ervaring.

Het was enorm warm. Mensen gebruikten paraplu's als parasol. Je bent onderdeel van een gigantische hoeveelheid mensen en God heeft al die mensen samengebracht. Dat is indrukwekkend. Tegelijkertijd ben je het na uren wandelen helemaal zat, maar dat creëert ook weer mooie momenten. Toen we hoorden dat we terug moesten lopen, zaten we er allemaal flink doorheen. We hebben met zijn allen in een kring vijf minuten gebeden. Daarna zag je in de ogen van ons allemaal dat we weer gesterkt waren als groep: nu gaan we er weer tegenaan en we komen er wel. God gaat ons de kracht geven om het te halen.

We kwamen tijdens de avondwake aan, juist toen het stil was op het veld. Dat was indrukwekkend. Er zaten heel veel mensen geknield. Veel mensen waren heel devoot echt met God bezig.

Ik heb heerlijk geslapen op mijn matje. Het was onwijs onrustig. Er heeft een doedelzak naast mijn hoofd gespeeld, maar dat heb ik niet gehoord. Ik werd wakker van de muziek van een priester DJ die voor de mis draaide. Niet helemaal mijn smaak, maar ik hoop dat het anderen heeft aangesproken. De eucharistieviering op zondag was indrukwekkend. Als je thuis op tv 1,5 miljoen pelgrims ziet die op een veld samenkomen is dat natuurlijk fantastisch mooi. Maar als je ertussen staat, is het ook onrustig. Op het moment zelf kon ik het minder waarderen dan nu een dag later.

Wat ik meeneem van deze WJD? Ik ben er echt van overtuigd dat God ons hier samen heeft gebracht en dat Hij ons allemaal heeft geraakt. Op het veld of op een ander moment tijdens de reis. Er zijn herinneringen die we altijd met ons mee zullen dragen. Dat klinkt cliché, maar dat is wel wat er gebeurt als God je aanraakt. En dat heeft Hij gedaan." ■

Carolien Blaas en Remco van Horik.

Vraag & Antwoord

Slotviering WJD

We kunnen met de kracht van het evangelie de wereld werkelijk veranderen." Het is niet alleen de boodschap, maar ook het verlangen dat paus Franciscus de jongeren, voor wie de DOCAT is geschreven, voorhoudt. Tijdens de slotviering van de Wereldjongerendagen in Lissabon gaf hij de weg tot deze verandering aan: als een licht schijnen, luisteren en niet bang zijn.

De wereld veranderen staat gelijk aan het opbouwen van een beschaving van liefde die beantwoordt aan het masterplan van God met de schepping. Die bouw je niet in je eentje op. Op de eerste plaats heb je de kracht van de Geest nodig. En op de tweede plaats doe je het in verbondenheid met de Kerk en met alle mensen van goede wil.

Wanneer de paus zegt dat je jouw licht moet laten schijnen, betekent het dat je als gelovige duidelijk moet maken wat je drijfveren zijn. Als je dat doet, kun je geestverwanten, of anders gezegd, tochtgenoten vinden. Vanuit de sociale leer van de Kerk betekent dat: mensen die het ook belangrijk vinden dat iedere mens in zijn waardigheid wordt gerespecteerd, die het algemeen belang belangrijker vinden dan het eigenbelang, die solidair willen zijn met mensen in nood, en mensen de vrijheid willen geven om hun eigen problemen op te lossen als ze dat kunnen. Alleen in gemeenschap en verbondenheid kun je werk maken van het bouwen aan een beschaving van liefde.

Soms hoor je mensen zeggen: de Kerk moet zich niet met politiek bemoeien. Dat is maar ten dele waar. Het opbouwen van een beschaving van liefde is gericht op de hele maatschappij: de Kerk, de politieke partijen, verenigingen en stichtingen. In alle gremia kunnen we ons verlangen om een beschaving van liefde op te bouwen kenbaar maken, en kunnen we ook gemeenschappelijk de schouders eronder zetten. Luisteren staat daarbij centraal. Op het spoor komen wat de werkelijke beweegredenen zijn van je bondgenoten. En welk spoor je dan moet volgen om werkelijk te bouwen aan een beschaving van liefde.

Je licht laten schijnen, luisteren: het zijn tekenen van vertrouwen. Je bent niet bang om te bouwen aan de beschaving van liefde, ook wanneer je op weerstand of onbegrip kunt stuiten. Omdat je weet dat je meewerkt aan Gods masterplan voor de schepping. ■

Diaken René de Weerd

René de Weerd is diaken van het bisdom 's-Hertogenbosch.
Hij vertaalde voor het bisdom Rotterdam de DOCAT en het DOCAT Werkboek.

PAUS FRANCISCUS BIJ DE WJD

Door Daphne van Rosendaal

Paus Franciscus had bij de WJD kleinere ontmoetingen, zoals met WJD-pelgrims uit Oekraïne, WJD-vrijwilligers en studenten, en een aantal grote ontmoetingen.

Tijdens de WJD bezocht paus Franciscus op 5 augustus Fatima. Daar bad hij om vrede en bij het rozenkransgebed wijdde hij de Kerk en de wereld toe aan Maria, met name de landen waar nu oorlog is. In Lissabon waren de grote bijeenkomsten: welkomstceremonie, kruisweg, avondwake, slotviering.

WELKOMSTCEREMONIE

In Lissabon kwamen op donderdag 3 augustus honderdduizenden jongeren samen voor de welkomstceremonie in Park Eduardo VII. De stemmen van jongeren klonken in fragmenten uit brieven van jongeren aan de paus over hun zorgen en hoop. Paus Franciscus benadrukte dat God ieder van ons bij onze naam kent. De Kerk van Christus is een "gemeenschap van geroepen. We worden geroepen zoals we zijn, met onze moeilijkheden en beperkingen." Hij zei: "We zijn broeders en zusters van dezelfde Vader." En: "Er is ruimte voor

allen in de Kerk: jong en oud, gezond en ziek, rechtvaardigen en zondaars, allen." De paus riep de jongeren op om dit te herhalen: "Allen!" Bij de persontmoeting in het vliegtuig op de terugreis (zondag 6 augustus) vroeg een journalist hoe zich dit verhoudt tot regels in de Kerk rond de sacramenten. De paus antwoordde dat wanneer mensen een sacrament niet kunnen ontvangen "dit niet wil zeggen dat de Kerk dicht is. Iedereen kan God op een persoonlijke manier ontmoeten in de Kerk die als taak heeft mensen op hun geloofsweg te begeleiden."

KRUISWEG

Op vrijdag bad de paus de kruisweg met de jongeren in Park Eduardo VII. Hij haalde het Johannes evangelie aan: "Het Woord is vlees geworden en heeft onder ons gewoond." Paus Franciscus: "Het heeft onder ons gewandeld, uit liefde." Hij nodigde de jongeren uit om

na te denken over wat hen verdriet doet en hij zei: "Jezus is bij ons." De kruisweg nodigde de jongeren uit om stil te staan bij het lijden van Christus en bij de zelfgave van Christus aan het kruis: je leven geven voor anderen.

AVONDWAKE

Bij de avondwake op Park Tejo sprak paus Franciscus op zaterdag 5 augustus over het thema van de WJD: "Maria stond op en ging met spoed" (Lucas 1, 39). "Wat Maria doet, doet ze uit liefde. En wie liefheeft die vliegt, rent en verheugt zich." De paus wees op het voorbeeld van (groot)ouders, vrienden, priesters, religieuzen en anderen. Later in het vliegtuig terug naar huis zou de paus nogmaals het grote belang benadrukken van deze "dialoog tussen oud en jong", zodat de jongeren hun wortels niet kwijtraken. Hij spoorde de jongeren aan om ook zelf aanleiding te worden voor de vreugde van anderen. Daarna werd het Allerheiligste uitgesteld voor aanbidding.

SLOTVIERING

Op zondag 6 augustus vond de slotviering plaats op Park Tejo. De paus citeerde uit de evangelielezing: "Heer, het is goed dat wij hier zijn" (Matteüs 17, 4). Op het feest van de Transfiguratie vroeg hij de jongeren: "Wat nemen we van hier mee als we weer neerdalen naar ons dagelijks leven?" In zijn homilie riep hij jongeren op om te stralen, te luisteren en niet bang te zijn. "Jezus is ons licht in de duisternis", zei de paus. "En wij gaan zelf licht geven als we door Hem leren om lief te hebben." We moeten luisteren naar Hem en niet bang zijn. ■

(Bron: Vatican News)

KOM JE OOK?

De reis gaat verder!

Ben je op zoek naar wat extra inspiratie voor je geloof? Wil je andere tieners of jongeren ontmoeten, die ook katholiek zijn? Doe dan mee met de activiteiten voor jeugd & jongeren in het bisdom Rotterdam. Kom bijvoorbeeld naar de Tour of Faith! Ga mee op zomerkamp. Scan de QR-code voor wat er te doen is. Of ga naar bisdomrotterdam.nl/jong

Lucas 24,32

missio

Met brandend hart

**WERELD
MISSIE
MAAND**

oktober 2023

Geef voor de
christenen in
Libanon

ANBI

Rekeningnummer
NL65 INGB 0000 0015 66

missio.nl

Aannemingsbedrijf

ZUIDHOEK B.V.

Grond- en sloopwerk, straat- en rioleringswerk

Loosterweg 35a , 2215 TM Voorhout
Postbus 71, 2215 ZH Voorhout
info@zuidhoekvoorhout.nl
www.zuidhoekvoorhout.nl
Tel: 0252 - 216067
Fax:0252 - 232190

St. Laurentius: meer dan een begraafplaats
Kleinschalig, klantvriendelijk en persoonlijke aandacht
www.begraafplaatslaurentius.nl | Crooswijk, Rotterdam

St. Laurentius
R.K. Begraafplaats & Crematorium

Woensdag 22 november 2023

RedWednesday®

Doe mee: bestel de poster, licht uw kerk rood aan of bid en wees een licht voor christenen die niet vrij zijn om te geloven.

Kijk op redwednesday.nl

Ontdek Van Kesteren

Al ruim 88 jaar hét schildersbedrijf uit de Randstad.

Met een sterk team aan ruim 80 vakmensen verfraaien, onderhouden en realiseren wij dagelijks betrokken, dynamisch en bekwaam kantoren, gebouwen, woningen en meer. Met als doel de klant volledig te ontzorgen.

Van Kesteren
SCHILDERS

Herenstraat 36, Voorhout
0252 - 21 17 79
vankesterenschilders.nl

Energie voor Kerken

hellemans
ENERGY CONSULTANCY

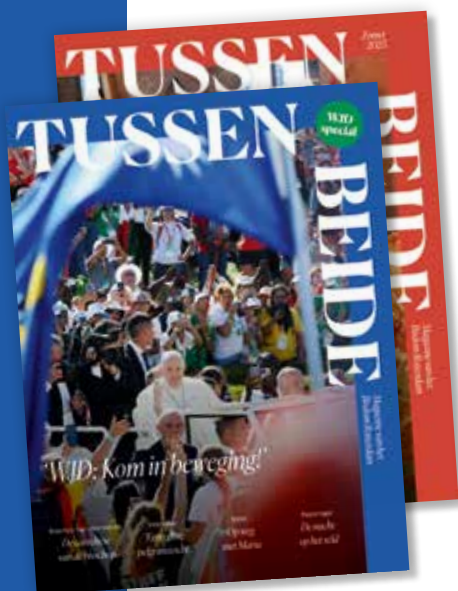
Energie voor Kerken: óók uw adviseur in verduurzaming

Energie voor Kerken is meer dan een inkoopcollectief. We adviseren kerken bij verduurzamingstrategieën. Wilt u energieverbruik monitoren en maatregelen nemen om minder energie te verbruiken? Hellemans Consultancy heeft de afgelopen jaren veel kerken concreet geholpen.

Meer weten?
Mail of bel Tom Peters via evk@hellemansconsultancy.nl of 06 - 82 91 53 49.

Energie voor Kerken is een initiatief van het CIO-K in samenwerking met energieadviesbureau Hellemans Consultancy.

TUSSENBEIDE LIEVER BIJ U THUIS OP DE MAT?

Tussenbeide wordt verspreid via de parochies in het bisdom Rotterdam. Zo kunt u in de kerk dus altijd uw gratis exemplaar meenemen. Grijpt u wel eens mis? Meld u dan aan voor een persoonlijk abonnement en ontvang Tussenbeide bij u thuis via uw eigen brievenbus.

We bieden u graag het gemak van een persoonlijk abonnement.*

**Meld u aan via tussenbeide@bisdomrotterdam.nl
of bel met het bisdom op 010 - 2815171.**

* Voor een persoonlijk abonnement vragen we u een jaarlijkse gift van € 12,50

Denk jij graag na over mens, maatschappij en het geloof?

Ontdek jouw studie Theologie aan Tilburg University!

In Tilburg of Utrecht

Ook in deeltijd

TOP OPLEIDING
universiteiten
KEUZEGIDS
2023

Informatiedagen:
Studie Informatiedag Theologie – 6 oktober 2023
Bachelor Open dag – 28 oktober 2023
Master Open dag – 18 november 2023
Bachelor Meeloopdagen – 21 en 22 november 2023

Afgestudeerden gaan aan het werk in de Geestelijke verzorging, de kerk en het onderwijs, maar bijvoorbeeld ook bij overheidsinstellingen, het bedrijfsleven of in de media.

Bachelor Theologie | Bachelor Theology | Master Theologie |
Master Christianity and Society | Universitaire
Lerenopleiding Godsdienst en Levensbeschouwing
<https://www.tilburguniversity.edu/studeer-theologie>

Tilburg School of Catholic Theology

TILBURG UNIVERSITY

Understanding Society